

การพัฒนาแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี
Management Model Development for Promoting School Active
Learning Activities of Lop Buri Primary Educational Service Area
Office

¹ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล Phatsayakorn Laosawatdikul

²สรชัย ชูชีพ Sunchai Chucheep

^{1,2}คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

^{1,2}Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

²Corresponding author, e-mail: sunchai.c@lawasri.tru.ac.th, Tel. 086 407 2153

Received August 3, 2024; Revised September 20, 2024; Accepted: September 24, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี และ 2) พัฒนาแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 163 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี คือ รูปแบบ PPIE-TDAM ประกอบไปด้วยการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จ คือ การเตรียมความพร้อม การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลความสำเร็จ

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ; การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก; การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current and desirable states of management for promoting school active learning activities of Lop Buri Primary Educational Service Area Office and 2) to develop a management model for promoting school active learning activities of Lop Buri Primary Educational Service Area Office. The study applied a mixed-method approach. The samples of the study were composed of 163 administrators of the Lop Buri Primary Educational Service Area Office and 9 key informants. The instruments used in this study were questionnaires and evaluation forms to testify to appropriateness and feasibility. The data were analyzed using average, standard deviation, priority needs index (modified), and content analysis.

The research results showed that: 1) the general current states of management for promoting school active learning activities of Lop Buri Primary Educational Service Area Office were performed at the high level, while the desirable states were performed at the highest level. 2) the management model for promoting school active learning activities of Lop Buri Primary Educational Service Area Office is the PPIE-TDAM model, consisting of; setting the topic of active learning, designing the active learning activities, organizing the active learning activities, and measuring and evaluating the active learning activities, through the success conditions of preparation, plan, implementation, and success evaluation.

Keywords: Model Development; Active Learning Activities; School Administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีข้อกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียนในช่วงวัยการศึกษาในระดับพื้นฐานมีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัล และมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงานโดยให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ให้การสนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทหรือส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยความตื่นตัวนี้ควร

เป็นไปทั้งทางร่างกาย การคิดและสติปัญญา อารมณ์และจิตใจ และทางสังคม โดยการเรียนรู้ที่มีความตื่นตัวทั้ง 4 ด้านนี้ จะส่งผลให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดี ซึ่งหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้นสามารถออกแบบได้หลากหลาย รวมทั้งยังมีนักการศึกษาที่ช่วยกันคิดค้นรูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นคลังความรู้ที่สามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนได้อย่างดี โดยครูผู้สอนต้องศึกษาและเลือกสรรให้เหมาะสมตรงตามความต้องการเฉพาะในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศเกี่ยวกับนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ 2566 ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ค้นพบพหุสัจธรรม ความสนใจ ความถนัด ในอาชีพของตนเองด้วยการจัดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงทั้งในห้องเรียน สถานประกอบการ รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มและห้องดิจิทัลให้คำปรึกษาแนะนำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการมอบนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจ ความชัดเจนให้แก่หน่วยปฏิบัติในระดับได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยมีขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบาย แนวทาง และแผนการขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล แนวทางและเครื่องมือการวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรแกนกลางฯ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับสถานศึกษา มีหลักสูตรสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และในระดับครูผู้สอนจะมีหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและส่งผลให้นักเรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการโดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา ซึ่งผลของการวิจัยจะมีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และยังเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดลพบุรีให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) ประกอบด้วย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนและนำไปพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2. ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันคือ 0.961 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์คือ 0.947 โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2566) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2566) ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม 163 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อกำหนดตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์หน่วยงานต้นสังกัดทั้ง 2 หน่วยงานของกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

3. ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี โดยการประชุมสนทนากลุ่มด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ในการพิจารณาสร้างรูปแบบการบริหารงานเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงรูปแบบให้เป็นฉบับสมบูรณ์

4. ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี โดยใช้แบบสอบถามและทำการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อรายงานระดับคุณภาพของรูปแบบ

ผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี มีผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารเพื่อส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.32	0.70	4.59	0.64
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.33	0.70	4.59	0.64
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.38	0.70	4.60	0.63
4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.36	0.69	4.60	0.63
ภาพรวม	4.35	0.70	4.60	0.64

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.70) มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.69) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.70) และการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.70) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.63) และด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.63) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือด้านการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.64) และด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.64) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเภทของรูปแบบการบริหารจากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เพื่อกำหนดลักษณะของวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับรูปแบบ ดังนี้

1) การกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของลักษณะรูปแบบที่มีค่าสูงที่สุด จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร มีรายละเอียดดังนี้

1.1) การกำหนดเป้าประสงค์ : รูปแบบการเมือง - ให้เป็นนโยบายของระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้กำหนดแนวทาง ($PNI_{Modified} = 0.088$)

1.2) การใช้กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ : รูปแบบวัฒนธรรม - ยึดตามแนวทางที่เป็นค่านิยมร่วมกันของโรงเรียนที่เคยทำมา ($PNI_{Modified} = 0.071$)

1.3) การตัดสินใจในการทำงาน : รูปแบบวัฒนธรรม - อิงเป้าประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดเป็นหลัก หรืออิงตามความพร้อมของระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.079$)

- 1.4) การใช้กระบวนการตัดสินใจ : รูปแบบการเมือง - มีการเจรจาต่อรองกับบุคลากรหรือประนีประนอมให้สามารถทำงานร่วมกันตามเป้าประสงค์ ($PNI_{Modified} = 0.068$)
- 1.5) ลักษณะของโครงสร้างงาน : รูปแบบการเมือง - กำหนดสายบังคับบัญชาเพื่อดำเนินการในระดับสายชั้นหรือระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นผู้ดำเนินการหลัก ($PNI_{Modified} = 0.066$)
- 1.6) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม : รูปแบบวัฒนธรรม - มุ่งเน้นการใช้ความรู้และประสบการณ์ของบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับแนวทางและวัฒนธรรมเดิมของสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.073$)
- 1.7) ภาวะผู้นำ: รูปแบบการเมือง - มุ่งเน้นการเจรจาต่อรองให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดให้โดยเคร่งครัด ($PNI_{Modified} = 0.066$)
- 1.8) รูปแบบของภาวะผู้นำ: รูปแบบผู้ร่วมงาน - ใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม หรือภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.061$)
- 2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของลักษณะรูปแบบที่มีค่าสูงที่สุด จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร มีรายละเอียดดังนี้
- 2.1) การกำหนดเป้าประสงค์:รูปแบบผู้ร่วมงาน-มีการออกนโยบายในระดับโรงเรียน ($PNI_{Modified} = 0.078$)
- 2.2) การใช้กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์: รูปแบบผู้ร่วมงาน - มีฉันทามติร่วมกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.071$)
- 2.3) การตัดสินใจในการทำงาน: รูปแบบวัฒนธรรม - อิงเป้าประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดเป็นหลัก หรืออิงตามความพร้อมของระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.068$)
- 2.4) การใช้กระบวนการตัดสินใจ: รูปแบบวัฒนธรรม - ยึดตามแนวทางที่โรงเรียนเคยปฏิบัติมาเป็นหลัก ($PNI_{Modified} = 0.061$)
- 2.5) ลักษณะของโครงสร้างงาน: รูปแบบการเมือง - การกำหนดสายบังคับบัญชาเพื่อดำเนินการในระดับสายชั้นหรือระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นผู้ดำเนินการหลัก ($PNI_{Modified} = 0.064$)
- 2.6) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม: รูปแบบการเมือง - พิจารณาผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.062$)
- 2.7) ภาวะผู้นำ: รูปแบบการเมือง - มุ่งเน้นการเจรจาต่อรองให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดให้ ($PNI_{Modified} = 0.058$)
- 2.8) รูปแบบของภาวะผู้นำ: รูปแบบวัฒนธรรม - ใช้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ($PNI_{Modified} = 0.051$)
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของลักษณะรูปแบบที่มีค่าสูงที่สุด จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร มีรายละเอียดดังนี้
- 3.1) การกำหนดเป้าประสงค์: รูปแบบการเมือง - ให้เป็นนโยบายของระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้กำหนดแนวทาง ($PNI_{Modified} = 0.084$)

3.2) การใช้กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์: รูปแบบผู้ร่วมงาน - มีฉันทามติร่วมกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.056$) และรูปแบบวัฒนธรรม - ยึดตามแนวทางที่เป็นค่านิยมร่วมกันของโรงเรียนที่เคยทำมา ($PNI_{Modified} = 0.056$)

3.3) การตัดสินใจในการทำงาน: รูปแบบวัฒนธรรม - อิงเป้าประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดเป็นหลัก หรืออิงตามความพร้อมของระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.059$)

3.4) การใช้กระบวนการตัดสินใจ: รูปแบบวัฒนธรรม - ยึดตามแนวทางที่โรงเรียนเคยปฏิบัติมาเป็นหลัก ($PNI_{Modified} = 0.058$)

3.5) ลักษณะของโครงสร้างงาน: รูปแบบผู้ร่วมงาน - ใ้บุคลากรทุกคนมีสิทธิและอำนาจในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ($PNI_{Modified} = 0.052$)

3.6) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม: รูปแบบผู้ร่วมงาน - เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา ให้สามารถตรวจสอบได้และทุกคนมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจ ($PNI_{Modified} = 0.054$)

3.7) ภาวะผู้นำ: รูปแบบวัฒนธรรม - มุ่งเน้นการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่บุคลากรทุกคนในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายที่กำหนด ($PNI_{Modified} = 0.047$)

3.8) รูปแบบของภาวะผู้นำ: รูปแบบการเมือง - ใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เช่น การให้ผลประโยชน์กับความสำเร็จจากการปฏิบัติหน้าที่ ($PNI_{Modified} = 0.053$)

4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของลักษณะรูปแบบที่มีค่าสูงที่สุด จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร มีรายละเอียดดังนี้

4.1) การกำหนดเป้าประสงค์: รูปแบบวัฒนธรรม - ออกนโยบายระดับโรงเรียนหรือระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.074$)

4.2) การใช้กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์: รูปแบบการเมือง - มุ่งเน้นหาแนวทางที่จะลดการเกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.062$)

4.3) การตัดสินใจในการทำงาน: รูปแบบวัฒนธรรม - อิงเป้าประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดเป็นหลัก หรืออิงตามความพร้อมของระดับสายชั้น/ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.060$)

4.4) การใช้กระบวนการตัดสินใจ: รูปแบบการเมือง - เจรจาต่อรองกับบุคลากรหรือประนีประนอมให้สามารถทำงานร่วมกันตามเป้าประสงค์ ($PNI_{Modified} = 0.062$)

4.5) ลักษณะของโครงสร้างงาน: รูปแบบการเมือง - กำหนดสายบังคับบัญชาเพื่อดำเนินการในระดับสายชั้นหรือระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นผู้ดำเนินการหลัก ($PNI_{Modified} = 0.062$)

4.6) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม: รูปแบบผู้ร่วมงาน - เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมเชื่อมโยงกับการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา ให้สามารถตรวจสอบได้และทุกคนมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจ ($PNI_{Modified} = 0.064$)

4.7) ภาวะผู้นำ: รูปแบบวัฒนธรรม - มุ่งเน้นการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่บุคลากรทุกคนในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายที่กำหนด ($PNI_{Modified} = 0.054$)

4.8) รูปแบบของภาวะผู้นำ: รูปแบบการเมือง - ใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เช่น การให้ผลประโยชน์กับความสำเร็จจากการปฏิบัติหน้าที่ ($PNI_{Modified} = 0.056$)

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยการกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เป็นขั้นตอน

ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับดัชนีความต้องการจำเป็นตามลักษณะของรูปแบบที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดร่างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ประกอบไปด้วย

- 1) การกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 ขั้นตอน
- 2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 4 ขั้นตอน
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 ขั้นตอน
- 4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบและวิพากษ์ร่างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยกระบวนการสนทนากลุ่ม

จากการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบและวิพากษ์ร่างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี มีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโดยสรุปภาพรวมในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) มีขั้นตอนที่เป็นการวางแผน (plan) อยู่ 2 ขั้นตอน อาจจะกำหนดชื่อองค์ประกอบความสำเร็จใหม่ให้เห็นชัดเจน โดยอาจจะเป็น 2PIE หรือ PPIE

2) ในขั้นตอนที่เป็นการวางแผน (plan) ของการกำหนดหัวข้อเรื่อง มีรายละเอียดการดำเนินการความแตกต่างจากการวางแผน (plan) ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก น่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนทำการวางแผนออกแบบการเรียนรู้มากกว่า อาจจะใช้คำว่าเตรียมความพร้อม (preparation) แทนได้

3) ชื่อขั้นตอนการดำเนินงานภาษาอังกฤษควรปรับให้เป็นคำนามเหมือนกันทั้งหมด ดังนั้นขั้นตอนที่ 4 ควรปรับเป็น Measurement & Evaluation

4) รายละเอียดที่ขยายปัจจัยความสำเร็จ ควรระบุให้ชัดเจนว่าทำอะไรในลักษณะไหนให้เป็นจุดมุ่งเน้น

5) รายละเอียดในปัจจัยของการดำเนินงาน (implementation) มีความใกล้เคียงกับการวางแผน (plan) ควรเพิ่มรายละเอียดให้เห็นภาพชัดว่าดำเนินกิจกรรมอย่างไรที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องมาจากการวางแผน (plan) ที่นำไปสู่การจัดกิจกรรมจริง เพราะอยู่ภายใต้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (action)

6) ปรับคำในวิธีการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนให้มีความเป็นเอกพันธ์ และปรับข้อความให้กระชับลงแต่คงความชัดเจนไว้

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จากผลการประชุมสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบและวิพากษ์จากการประชุมสนทนากลุ่ม มาปรับปรุงรายละเอียดของวิธีดำเนินการและแผนภาพของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงานของการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1) การกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Theme: T) คือ การกำหนดประเด็นของหัวข้อที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับผู้เรียนตามบริบทอย่างเหมาะสม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากมีส่วนร่วมในการเรียนจนเกิดความกระหายที่จะเรียนรู้และร่วมทำกิจกรรมที่ผู้สอนได้วางแผนเอาไว้

2) การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Design: D) คือ การออกแบบกระบวนการสอนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีการลงมือกระทำจริงและเกิดเป็นความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับที่ทำให้รักษาผลการเรียนรู้ให้คงทนในระยะยาวจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมจนเกิดการสร้างความรู้และความจำของตนเองขึ้น

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Action: A) คือ การดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนได้ออกแบบเอาไว้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติจริงโดยการสร้างเสริมทั้งความรู้และทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านการฝึกฝนและลงมือทำ โดยใช้เทคนิควิธีการกระตุ้นความสนใจผู้เรียนอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Measurement & Evaluation: M) คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมโดยเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อประเมินความสำเร็จและสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงโดยใช้วิธีที่หลากหลาย เหมาะสม และเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน

โดยการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ข้างต้นจะประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขความสำเร็จ 4 ประการในการกำกับการดำเนินงานแต่ละด้าน ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อม (Preparation: P) คือ การทำความเข้าใจในบริบทผู้เรียนและประเด็นที่เกี่ยวข้องของศาสตร์วิชา เพื่อให้การกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแต่ละครั้งมีความเหมาะสมกับวิชาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียนกลุ่มนั้น ๆ และก่อให้เกิดความสนใจในการเรียนแก่ผู้เรียน

2) การวางแผน (Plan: P) คือ การกำหนดประเด็นที่ต้องดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยทำการออกแบบวิธีการ กระบวนการ และการวัดและประเมินผลให้เชื่อมโยงกันโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และประยุกต์ให้สอดคล้องกับเทคนิควิธีการการสอนของครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างราบรื่นและเป็นธรรมชาติ

3) การดำเนินงาน (Implementation: I) คือ การใช้ความสามารถของครูผู้สอนที่มีอยู่ให้เป็นไปตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ และกำกับดูแลให้เป็นไปอย่างราบรื่น ให้ผู้เรียนเห็น

ประโยชน์ในการเรียนและเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และเกิดความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้

4) การประเมินผลความสำเร็จ (Evaluation: E) คือ การประเมินความสำเร็จของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้ดำเนินงานไปแล้ว โดยทำการประเมินจากสภาพจริงที่ผู้เรียนได้แสดงออก มีการรายงานผลอย่างเป็นระบบในภาพรวมของทั้งสถานศึกษาและเป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จในภาพรวมสู่กับปรับปรุงพัฒนาต่อไป ตลอดจนการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้สอนในการขับเคลื่อนงานให้มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า รูปแบบและวิธีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีคือ PPIE-TDAM model แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ด้วย PPIE-TDAM model

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ซึ่งมีผลการประเมิน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี

รูปแบบและวิธีดำเนินการการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สพ.ลพบุรี	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.91	0.29	4.60	0.54

ขั้นตอน				
2. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน	4.92	0.28	4.69	0.47
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3 ขั้นตอน	4.89	0.32	4.56	0.70
4. ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน	4.94	0.23	4.78	0.42
5. แผนภาพของรูปแบบการบริหาร	5.00	0.00	4.67	0.71
ภาพรวม	4.92	0.27	4.66	0.54

จากตารางที่ 2 พบว่าความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$, S.D.=0.27) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า แผนภาพของรูปแบบการบริหาร ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.94$, S.D.=0.23), ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.92$, S.D.=0.28), ด้านการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.91$, S.D.=0.29) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.89$, S.D.=0.32) ตามลำดับ

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.78$, S.D.=0.42) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.47), แผนภาพของรูปแบบการบริหาร ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.71), ด้านการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.54) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3 ขั้นตอน ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.70) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบที่สำคัญในการนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี

1.1) สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายมุ่งเน้นเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการส่งเสริมให้เข้าพัฒนาจากแต่ละหน่วยงานต้นสังกัดมาโดยตลอดและมีความเข้าใจในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา ดวงขตา ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3” ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สุนิสา ดวงขตา, 2565)

และสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมชัย สโรบล ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการชี้แนะเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการชี้แนะเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (เปรมชัย สโรบล, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉิมา วงศ์ชมภู และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3” ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (อัจฉิมา วงศ์ชมภู และคณะ, 2566)

1.2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นนโยบายหลักประการหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 และ เขต 2 จึงต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้นเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการดำเนินงานตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉิมา วงศ์ชมภู และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3” ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (อัจฉิมา วงศ์ชมภู และคณะ, 2566)

2. รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ที่เหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี คือ รูปแบบ PPIE-TDAM model ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) การกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (2) การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (3) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ (4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จ คือ 4 ประการ ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานในแต่ละด้าน คือ การเตรียมความพร้อมสำหรับการกำหนดหัวข้อเรื่อง การวางแผนสำหรับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การดำเนินงานสำหรับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลความสำเร็จสำหรับการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบนี้ในรายละเอียดยังมีการมุ่งเน้นในด้านการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงให้ได้รับทั้งความรู้และทักษะจากประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับศัจจิตพิพย์ ตาลพันธ์ และคณะ ที่ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เชิงรุก” และได้สรุปเอาไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจากประสบการณ์ตรง สร้างความรู้และเกิดการเรียนรู้ใหม่ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง (ศัจจิตพิพย์ ตาลพันธ์ และคณะ, 2566) และยังสอดคล้องกับอัจฉิมา วงศ์ชมภู และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3” ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4

ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (อัจจิมา วงศ์ชมภู และคณะ, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ควรให้ความสำคัญอยู่ในขอบเขตที่สอดคล้องกัน เช่น การให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง และการวัดและประเมินผลตามสภาพที่ผู้เรียนทำได้จริง

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยจากงานวิจัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี คือ รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี ด้วย PPIE-TDAM model จำนวน 4 ขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนจะมีปัจจัยความสำเร็จที่จะคอยกำกับให้ผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Theme) มีปัจจัยความสำเร็จ คือ การเตรียมความพร้อม (preparation) ประกอบไปด้วย มีความสอดคล้องกับศาสตร์วิชาและบริบทผู้เรียน ครูผู้สอนทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกัน มีการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียนเข้ามาบูรณาการ และมีการจัดระบบติดตามอย่างเหมาะสม

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Design) มีปัจจัยของความสำเร็จคือ การวางแผน (plan) ประกอบไปด้วย ออกแบบให้สอดคล้องกับแนวทางหลักร่วมกันของสถานศึกษา มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตามที่ชัดเจน สามารถประยุกต์กิจกรรมให้เหมาะกับศักยภาพในการสอนของครูแต่ละคน และมีการสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Action) มีปัจจัยของความสำเร็จคือ การดำเนินงาน (implementation) ประกอบไปด้วย ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมเชื่อมโยงกันระหว่างเทคนิคการสอนตามศักยภาพของครูกับกิจกรรมที่ใช้ สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับที่บ้านของผู้เรียนได้ และผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Measurement & Evaluation) มีปัจจัยความสำเร็จ คือ การประเมินผลความสำเร็จ (evaluation) ประกอบไปด้วย การกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลให้เป็นเอกภาพและสอดคล้องกันทั้งโรงเรียน ครูผู้สอนวัดและประเมินผลผู้เรียนที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตามสภาพจริง มีการรายงานผลลัพธ์ต่อฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และเสริมแรงอย่างเหมาะสมให้ครูผู้สอนทุกคนขับเคลื่อนงานได้มีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี ในภาพรวมแล้วมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึง

ประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยในแต่ละด้านของสภาพปัจจุบันมีพิสัยของค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.06 หน่วย และสภาพที่พึงประสงค์มีพิสัยของค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.01 หน่วย แสดงให้เห็นว่ามีระดับการดำเนินงาน และความคาดหวังในแต่ละด้านของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ต่างกันมากนัก ส่วนรูปแบบการบริหาร ที่ดำเนินการ 4 ขั้นตอนตามหลักการและทฤษฎีที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระบุ เอาไว้ จะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องยึดหลักของปัจจัยความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนเป็น สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานตามกระบวนการเกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีการถอดบทเรียนร่วมกันในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาเป็นประจำทุกภาคการศึกษาหรือปีการศึกษา ขึ้นอยู่กับบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา เพื่อค้นหาครูผู้สอนที่เป็นต้นแบบให้กับเพื่อนครูคนอื่นๆ ได้ และค้นหา ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดขึ้นในบริบทของสถานศึกษา เพื่อร่วมกัน หาวิธีการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาถัดไป

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีในฐานะของหน่วยงานต้นสังกัดควรมี การกำกับติดตามผลการขับเคลื่อนงานในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นปัจจุบัน และสามารถมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าไปช่วยเหลือหรือสนับสนุนได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วตามความจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในด้านที่มีผลการดำเนินงานในสภาพปัจจุบันน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 และเขต 2 ควรทำการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับครูผู้สอนในการ วิเคราะห์บริบทผู้เรียนและเชื่อมโยงหัวข้อการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทนั้นลงสู่การเรียนรู้จริง ในรายวิชาต่างๆ ให้เหมาะสม

2.2 ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ สถานศึกษาด้วยรูปแบบ PPIE-TDAM model ทั้ง 4 ประการนั้น เป็นกระบวนการบริหารจัดการซึ่ง เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องกำกับติดตามผลการดำเนินงานในแต่ละ ขั้นตอนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องและเป็นทีที่พึงในการให้การ สนับสนุนแก่ครูผู้สอนอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เปรมชัย สโรบล. (2566). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการชี้แนะเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3. *วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์*, 1(1): 32-40.
- ศจีทิพย์ ตาลพันธ์ และคณะ. (2566). การจัดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 6(5): 642-656.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. ลพบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. ลพบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *สพฐ. ลุยขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศ เน้น Active Learning เกิดทุกห้องเรียน*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 2 มีนาคม 2566 จาก <http://www.obec.go.th/archives/646066>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุนิสา ดวงขตา. (2565). แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 20(2): 350-366.
- อัจฉิมา วงศ์ขมภู และคณะ. (2566). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(9): 17-25.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, (30)(3): 607-610.

